



**TILSYNSUTVALGET**  
**FOR DOMMERE**

Tilsynsutvalget for dommere har i møte den 14. juni 2017 truffet vedtak i

**Sak nr:** 17-035 (arkivnr: 17/395)

**Saken gjelder:** Klage fra A på sorenskriver B ved X tingrett

**Utvalgsmedlemmer:** Unni Sandbukt (leder)  
Randi Grøndalen  
Ketil Myhre  
Svein J. Magnussen  
Turid Ellingsen

**Offentlighet:** Vedtaket er offentlig, jf. offentlighetsloven § 3.

**Vedtak:**

1. Klagen avvises i den utstrekning den gjelder forhold som utvalget ikke har myndighet til å vurdere.
2. Det foreligger forøvrig ikke grunnlag for anvendelse av disiplinærtiltak overfor sorenskriver B.

**Innledning:**

Ved brev av 12. mars 2017 har A klaget på sorenskriver B ved X tingrett. Klagen gjelder dommeratferd og flere forhold knyttet til saksbehandlingen. Klagen er forelagt sorenskriver B, som ved brev av 14., 16. og 22. mars, samt 6. og 24. april 2017 har avgitt uttalelser. Utvalget har videre innhentet uttalelse fra advokat C. Klager har supplert klagen ved flere henvendelser til og med 10. juni 2017. Disse har vært forelagt sorenskriver B.

**Saksfremstilling:**

Klager inngav stevning til X tingrett knyttet til to fraværdommer fra forliksrådet. Begge fraværdommene gjaldt hvorvidt klager var pliktig til å betale bomavgift for en lang rekke bompasseringer foretatt av en bil registrert på han. Saken ble behandlet etter reglene om småkravsprosess og dom ble avsagt av tingretten den 21. februar 2017. Klager fikk ikke medhold.

Klager – A – har i hovedsak vist til følgende:

Han ble tvunget til å møte i retten, til tross for sine helseproblemer. Hans oppfatning er at tingretten er forpliktet til å hjelpe de trengende og finne alternative løsninger i saken. Han opplevde dette som tvang og maktanvendelse fra sorenskriveren, også fordi rettsmøtet kun varte under 30 minutter. Det var heller ikke innkommet tilstrekkelig dokumentasjon i saken, eventuelt at retten ikke oversendte all dokumentasjonen til han. Sorenskriveren forhåndsdomte han, og satt lov og regler til side.

Retten fulgte ikke sin veiledningsplikt. Han fikk ikke mulighet til å legge frem sine argumenter om at forliksrådsdommene var ugyldige, og om ulovlig og urimelig utleggstrekk. I stedet spurte sorenskriveren han om han skulle betale bomavgiften eller ikke.

Det å dømme i favør for motparten, gir grunn til svekket tillit til dommeren og dommerens habilitet. Han protesterte på dommerens partiske behandling, og hans protest ble møtt av døde ører fra dommeren.

Under prosessen ble det begått en rekke saksbehandlingsfeil, og det er fremdeles ubesvarte spørsmål i saken.

Ved senere henvendelser har klager anført at han opplever sorenskriveren som arrogant, aggressiv, hensynsløs, full av fordommer, samt at sorenskriveren har dårlige intensjoner og diskriminerende holdninger. Klager har fremlagt to brev skrevet av sorenskriveren den 5. og 15. mai 2017, som grunnlag for anførselen.

Innklagede – sorenskriver B – har i hovedsak vist til følgende:

Saken gjaldt en muntlig sluttbehandling i småkravsprosess, og var ikke en hovedforhandling slik klager har anført. Både under saksforberedelsen og under sluttbehandlingen har klageren gjort et stort nummer ut av påståtte feil i forliksrådets saksbehandling, samt sin egen helsesituasjon. Han har forsøkt å forklare klager at tingretten skal avgjøre saken ut fra hva som fremlegges i retten, og at det i den sammenheng er uinteressant for retten å gå detaljert inn på forliksrådets saksbehandling og klagerens helsemessige situasjon.

Grunnen til at rettsmøtet ble kort var fordi saken var tilstrekkelig opplyst til at dom kunne avsies. Han avskar derfor klagers forsøk på å bruke ytterligere tid på irrelevante spørsmål.

Han satte seg selvsagt inn i saken forut for rettsmøtet, og så rimeligvis av saksdokumentene hvilke anførsler klageren framsatte. Hovedpoenget i rettsmøtet var å få klarlagt hvorvidt klager opprettholdt disse anførslene eller om han hadde andre anførsler. Klager hadde ingen nye anførsler. Videre fremgår følgende av uttalelsen:

"Klagers anførsler er gjengitt på side 2 i min dom. Det er helt åpenbart at disse anførslene ikke kan føre til at klageren frifinnes for kravet om betale bompenger. Det finnes flere dommer i helt parallelle saker hvor bileier er dømt til å betale, med saksomkostninger fastsatt etter tvisteloven § 10-5 tredje ledd.

Dette forsøkte jeg å få klageren til å forstå. Jeg foreslo også at partene inngikk forlik i saken. Mitt forslag var at klageren godtok motpartens krav mot å slippe å bli ilagt fulle saksomkostninger med hjemmel i tvisteloven § 10-5 tredje ledd – fulle saksomkostninger fordi saken er anlagt åpenbart uten grunn".

Han antar at hans forsøk på å få klager til å innse sitt eget beste er det som danner grunnlaget for klagen om partisk opptreden.

Han mener at hans behandling av saken ligger innenfor rammene av hans plikt til aktiv saksstyring, og også innenfor rammene av hans plikt til å veilede en selv prosederende part.

Prosessfullmektig for motparten – advokat C – har i hovedsak uttalt følgende:

Saken ble behandlet etter tvistelovens regler for småkravsprosess, og det ble avholdt rettsmøte for muntlig sluttbehandling.

Så vidt hun vet og kan bedømme, foregikk den rettslige behandlingen i saken i korrekte former og uten avvik. Hun registrerte heller ingen feil eller forsømmelser fra dommerens side under rettsmøtet.

Av brev datert 5. mai 2017 – skrevet av sorenskriver B – fremgår det følgende:

"Jeg viser til Deres mail av 30. 04.2017 i over nevnte sak. Det vil si – De henviser til over nevnte saksnummer, men henvendelsen gjelder egentlig en påstått klage over utlegg. Klagen skal være datert 23.01.2017.

Deres mail av 23. 01.2017 inneholder flere elementer. Hvis man ser bort fra Deres gjentatte sjikaner og ærekrenkende uttalelser om maktmisbruk osv. så skriver De vedrørende utleggsforretningen følgende: *Jeg vil derfor avvente X tingretts behandling av klage på fraværdom i sak med refnr. 16-[...] før jeg stevner på den avholdt utleggsforretning uten lovhjemmel.*

De har også fått svar herfra på denne mailen. I min svarmail uttaler jeg at domstolen ikke behandler ikke-klager.

De har ikke klaget den 23.01.2017. De har heller ikke senere formulert noe som er i nærheten av å tilfredsstille vilkårene for at dokumentet skal kunne anses som en klage. Det finnes således ikke pr. dags dato noen klagesak til behandling ved X tingrett vedrørende den utleggsforretningen De nevner. La meg også tilføye at med Deres lange erfaring med saker i rettsapparatet så bør De vite hva som skal til for å fremme en klage. Både namsmannen og retten har en rekke ganger gjort Dem oppmerksom på hva som skal til for å oppfylle minimumskravene.

De hevder også at det tok ca. en måned å få kopi av saksdokumenter herfra. Vi mottok en henvendelse om å få saksdokumenter en eller to dager før dokumentene ble ekspedert. Det er selvsagt mulig at det et eller annet sted i det bombardementet av mailer retten har vært utsatt for fra Dem finnes en setning med en anmodning om å få tilsendt disse dokumentene. Dette er i så fall ikke tidligere registrert av noen i tingretten.

Spørsmålet bringer meg imidlertid inn på et annet og viktigere spørsmål, nemlig Deres bruk av mail i forhold til retten. Det er **ikke** slik at De har adgang til å sende stevninger, anker eller andre prosesskrifter til X tingrett på mail. Dette skal være skriftlig og undertegnet, eller De kan komme til retten for å få hjelp til å sette opp prosesskriftet skriftlig, for deretter å undertegne dette. Elektronisk innsendelse av prosesskrifter er foreløpig på et forsøksstadium hvor kun enkelte domstoler er med i prosjektet. X tingrett er ikke blant disse domstoler.

Når De i det siste har begynt å føye til en slags underskrift på Deres mailer, så er dette ikke å betrakte som en gyldig underskrift på et prosesskrift.

Når det gjelder Deres mailer, er det også slik at et prosesskrift skal inneholde elementer som er relevante for den konkrete sak, og intet ut over dette. De har imidlertid en vane med å sause sammen flere forskjellige forhold i samme mail, hvilket er en hovedårsak til de praktiske problemer som flere ganger har oppstått i Deres saker. Heretter vil det ikke bli godtatt at De forsøker å sende inn prosesskrifter til retten på annen måte enn hva loven foreskriver.

Jeg viser også til Deres mail av 02.05.2017 – sendt 03.05.2017 kl. 18.58 - hvor De ber om hjelp til å formulere anken til lagmannsretten.

Alle de elementer De mener bør med i anken handler om andre forhold enn hva en anke over dommen kan gå ut på. En anke må begrunnes i at dommen juridisk sett hevdes å være feil – enten fordi bevisene i saken er vurdert galt, eller fordi rettsanvendelsen er gal. Ingen av de forholdene De nevner som ankegrunner er i nærheten av å berøre disse spørsmål. I forhold til anke anser jeg Deres argumenter som det rene sludder, men dersom De vil bruke penger på å betale et ankegebyr, så får det bli Deres sak.

Uansett så vil ikke X tingrett kunne bistå med å utforme en "anke" som ikke er i nærheten av å kunne tilfredsstille lovens minimumskrav verken når det gjelder formaliteter eller materielt innhold. Dersom De trenger hjelp til å utforme et dokument slik De mener det bør være, må jeg i dette tilfelle bare henvise Dem til en advokat.

Videre opplyser De at saken er en stor belastning for Dem. Dette tviler jeg ikke på. Saken er et unødig forsurende element også for en rekke andre personer som faktisk bare prøver å gjøre jobben sin på en ordentlig måte. Jeg tillater meg derfor å framsette følgende forslag:

De kommer hit til kontoret – gjerne sammen med en rådgiver eller annen person De stoler på – for en samtale med meg og en saksbehandler hvor vi kan gjennomgå Deres sak/saker med sikte på å få avklart hva jeg pr. i dag ikke vet skyldes reelle misforståelser fra Deres side eller ren kverulering. Dersom dette er av interesse, ber jeg om at De tar telefonisk kontakt hit for å avtale et slikt møte."

Av brev datert 15. mai 2017 – skrevet av sorenskriver B – fremgår det følgende:

"Jeg viser til Deres e-post av 10. mai 2017.

De har helt rett i at digital kommunikasjon er fremtiden i forhold til å sende fysiske brev. Likevel er det slik at Difi kun gjelder for forvaltningen – ikke for domstolene. Om noen år er dette sikkert

annerledes. Pr. i dag er det imidlertid slik som jeg tidligere har beskrevet, prosesslovgivningen foreskriver at prosesskrifter skal inngås i skriftlig og undertegnet stand.

Det er ikke mulig for en enkelt domstol å gi unntak fra disse lovreglene. Det er derfor ikke aktuelt å gi unntak slik De ber om. At også X tingrett har en e-postadresse endrer ikke disse reglene. Denne adressen kan brukes for vanlig kommunikasjon med domstolen, men altså ikke når det gjelder innsendelse av prosesskrifter.

Jeg kan imidlertid ikke se for meg at dette "problemet" er større enn hva De selv velger å gjøre det til. Jeg går ut fra at Deres husholdning fungerer som de fleste andre, nemlig ved at matvarer etc. på en eller annen måte bringes inn i huset, og at andre ting som f.eks. søppel bringes ut. Jeg nekter å tro at det skal være uoverstigelige hindre for at et familiemedlem eller en annen hjelper kan sørge for at brev blir bragt enten til nærmeste postkasse eller til domstolens ekspedisjonslokale.

Jeg kan heller ikke se at det foreligger noe reelt behov for bistand herfra til å få brakt en anke i orden. Parter i ankesaken vil være D og dennes prosessfullmektig som ankemotpart, og Dem selv som ankende part. Dette klarer De å ordne selv. Den påstanden som skal nedlegges, må jo logisk sett gå ut på at De skal frifinnes og tilkjennes saksomkostninger. Også dette klager De utmerket godt å formulere selv.

Når det gjelder ankens innhold, er det ikke rettens jobb å lete med lys og lykte for å finne argumenter. Dette må De selv gjøre. Retten kan bare i de tilfeller hvor det er behov for hjelp til å sette opp anken kun føre i pennen de argumenter den ankende part kommer med. Som jeg tidligere har gitt uttrykk for er Deres argumenter så langt – når man fjerner de argumenter som ikke har med ankesaken å gjøre – ganske enkelt ingen ting. "Anken" er etter min oppfatning innholdsmessig sett bare et blankt ark.

På denne bakgrunn vil det ikke bli tatt noe initiativ fra X tingrett for å hjelpe Dem med å sette opp en anke. Det vil heller ikke bli gitt noen unntak fra plikten til å følge gjeldende prosessregler."

#### **Tilsynsutvalget for dommere ser slik på saken:**

Tilsynsutvalget legger til grunn at saken er klar for realitetsbehandling. Partene er orientert om retten til å forklare seg muntlig for utvalget, men ingen av dem har bedt om å få avgi forklaring, jf. domstoloven § 238 annet ledd. Tilsynsutvalget har ikke funnet grunn til å pålegge noen av partene å forklare seg for utvalget.

Tilsynsutvalget for dommere kan treffe vedtak om disiplinærtiltak dersom en dommer forsettlig eller uaktsomt overtrer de plikter som stillingen medfører, eller for øvrig opptrer i strid med god dommerskikk, jf. domstoloven § 236 første ledd.

En viktig begrensning i utvalgets myndighet følger av bestemmelsen i domstoloven § 236 fjerde ledd, hvor det er bestemt at utvalget ikke kan vurdere forhold som kan brukes som grunnlag for anke eller gjenåpning. Dette gjelder for eksempel innsigelser mot dommerens beslutninger i forbindelse med saksbehandlingen, prosessledelsen eller innvendinger mot selve rettsavgjørelsen. Det er uten betydning om ankeadgangen er benyttet eller ikke.

Klager har anført at han ble tvunget til å møte i retten til tross for sykdom, og at rettsmøtet varte for kort. Videre har han anført at det ikke var tilstrekkelig dokumentasjon i saken, at lover og regler ble tilsidesatt, at han ikke fikk anledning til å legge frem sine argumenter og at det for øvrig ble begått en rekke saksbehandlingsfeil.

Dette er forhold som kan brukes som ankegrunn og som utvalget derved ikke kan vurdere. Denne delen av klagen avvises.

Klager har også anført at sorenskriveren var partisk og forhåndsdomte ham i forbindelse med sakens behandling i tingretten. I tillegg har klager i ettertid anført at sorenskriveren, i kontakten etter rettsmøtet, har vært arrogant, aggressiv, hensynsløs, full av fordommer, hatt dårlige intensjoner og diskriminerende holdninger. Dette er forhold som utvalget kan vurdere.

I forarbeidene til domstoloven kap. 12, er det nærmere beskrevet hva som skal være retningsgivende for utvalgets vurdering av dommeratferd. Det er en viktig rettesnor for Tilsynsutvalget om det er påvist forhold som er egnet til å svekke tilliten til domstolene og dommerne, jf. Ot.prp. nr. 44 (2000-2001) side 174. I denne saken vil utvalget særlig vise til punkt 3 i Etske prinsipper for dommeratferd:

«En dommer skal være og framtre som upartisk og opptre slik at det ikke med rimelighet kan stilles spørsmål ved dommerens nøytralitet.

En dommer må ikke gi uttrykk for forhåndsstandpunkt i saker han eller hun har under behandling eller som det er nærliggende at dommeren kan få til behandling.

En dommer skal utøve dommergjerningen uten forutinntatte holdninger.

Dommeren skal aktivt legge forholdene til rette for minnelige løsninger, men partene skal ikke utsettes for press til å inngå forlik.»

Videre vises det til punkt 6 i Etske prinsipper for dommeratferd:

«En dommer skal holde en saklig tone og opptre verdig og korrekt overfor alle som dommeren har med å gjøre i embetsutøvelsen.»

Utvalget legger til grunn at sorenskriveren under rettsmøtet forsøkte å forklare klager prosessen og hva som skulle behandles. Dette ligger innenfor dommerens veiledningsplikt og innebærer ingen form for forhåndsstandpunkt til det materielle spørsmål i saken.

Videre har sorenskriveren, under henvisning til flere helt parallelle dommer, uttalt at det var åpenbart at klagers anførsler ikke kunne føre til frifinnelse. I følge sorenskriveren forsøkte han å få klager til å forstå dette i rettsmøtet. Sorenskriveren foreslo også at partene inngikk forlik i saken. Sorenskriverens forslag var at klageren godtok motpartens krav mot å slippe å bli ilagt fulle saksomkostninger med hjemmel i tvisteloven § 10-5 tredje ledd (fulle saksomkostninger fordi saken er anlagt åpenbart uten grunn).

Utvalget må på bakgrunn av klagen og uttalelsen fra sorenskriveren ta stilling til om sorenskriveren har overtrådt de etiske prinsippene for dommeratferd ved å gi uttrykk for et forhåndsstandpunkt. Ved vurderingen av dette har utvalget delt seg i et flertall og et mindretall. Flertallet, Randi Grøndalen, Turid Ellingsen og Svein J. Magnussen, bemerker at uttalelsen fra sorenskriveren kan forstås slik at han i rettsmøtet opplyste klager om at hans anførsler åpenbart ikke kunne føre frem. Dette ville i så fall være å oppfatte som en forhåndsstandpunkt til det materielle spørsmål som var til behandling. Uttalelsen kan også forstås som at sorenskriveren gjorde rede for rettsreglene som regulerer det materielle spørsmålet. En slik orientering vil ikke nødvendigvis være det samme som å gi uttrykk for et forhåndsstandpunkt. Under tvil har flertallet kommet til at det ikke er tilstrekkelig sannsynliggjort at sorenskriveren ved sin uttalelse gav uttrykk for forhåndsstandpunkt til det materielle spørsmål som var til behandling.

Utvalget må også vurdere om klager ble utsatt for et press til å inngå forlik i strid med de etiske prinsippene for dommeratferd. Også ved denne vurderingen har utvalget delt seg. Flertallet bemerker at Sorenskriverens forslag til forlik ut i fra sitt innhold nok kunne være egnet til å oppleves som et press. Det vises til at forslaget kunne oppfattes som at sorenskriveren mente at søksmålet åpenbart var anlagt uten grunn og klager i en dom ville bli ilagt fulle saksomkostninger i medhold av spesialbestemmelsen i tvisteloven § 10-5 tredje ledd. Forslaget kan imidlertid også oppfattes som en ren orientering om eksistensen av spesialbestemmelsen i tvisteloven § 10-5 tredje ledd. Under tvil har flertallet kommet til at det ikke er tilstrekkelig sannsynliggjort at sorenskriveren utsatte klager for et utilbørlig press for å inngå et forlik.

Endelig må utvalget vurdere om sorenskriverens skriftlige uttalelser i brevene til klager etter rettsmøtet innebærer et brudd på de etiske prinsippene for dommeratferd. Tilsynsutvalget vil innledningsvis bemerke at det kan være forståelig at klagers henvendelser, både etter sitt innhold og omfang, kan være utfordrende å forholde seg til for domstolen. Klagers henvendelser må imidlertid, som alle andre henvendelser, besvares på en verdig og korrekt måte og i en saklig tone.

Deler av sorenskriverens brev til klager av 5. mai 2017 og 15. mai 2017 har, etter utvalgets oppfatning, et innhold og en tone som er unødvendig nedlatende. Utvalget viser blant annet til følgende formuleringer fra sorenskriverens side:

"De har imidlertid en vane med å sause sammen flere forskjellige forhold i samme mail..."

"Saken er et unødig forsurende element også for en rekke andre personer som faktisk bare prøver å gjøre jobben sin på en ordentlig måte."

"I forhold til anke anser jeg Deres argumenter som det rene sludder, men dersom De vil bruke penger på å betale et ankegebyr, så får det bli Deres sak."

""Anken" er etter min oppfatning innholdsmessig sett bare et blankt ark."

Det må foreligge uheldig dommeratferd over en viss terskel for at utvalget skal reagere med kritikk. Tilsynsutvalgets flertall har kommet til at sorenskriverens uttalelser i brevene, ut i fra en samlet vurdering, ikke overstiger denne terskelen.

Tilsynsutvalgets flertall finner på denne bakgrunn at det ikke grunnlag for å konkludere med at sorenskriver B har opptrådt i strid med god dommerskikk.

Mindretallet, Unni Sandbukt og Ketil Myhre, finner at sorenskriverens uttalelser og opptreden for øvrig innebærer et brudd på punkt 3 og 6 i Etiske prinsipper for dommeratferd. Mindretallet mener at sorenskriveren under rettsmøtet gav uttrykk for et forhåndsstandpunkt og utsatte klager for et press i forhold til å inngå et forlik. Det vises til sorenskriverens avskjæring av klager under rettsmøtet, uttalelsen om at klagers anførsler ikke kunne føre frem og forslaget til forlik med henvisning til spesialbestemmelsen i tvisteloven § 10-5 tredje ledd. Ut i fra en samlet vurdering må dette, slik mindretallet ser det, forstås slik at sorenskriveren gav klart uttrykk for at klager ville tape saken og videre at klager i en dom ville bli ilagt fulle saksomkostninger i medhold av spesialbestemmelsen i tvisteloven § 10-5 tredje ledd. Mindretallet er således ikke enig med flertallet i at sorenskriverens uttalelser kan forstås som en orientering om rettsregler. Sorenskriverens holdning til klager og hans sak underbygges av hans uttalelser i brevene av 5. mai 2017 og 15. mai 2017. Ut ifra en samlet vurdering, mener mindretallet at uttalelsene i disse brevene i seg selv innebærer et brudd på de etiske prinsippene for korrekt opptreden. Det vises til at brevene er skrevet i en så nedlatende tone at de er egnet til å krenke mottakeren og svekke tilliten til dommeren og domstolen.

Mindretallet finner etter en samlet vurdering at det er grunnlag for å konkludere med at sorenskriver B har opptrådt i strid med god dommerskikk og at det er grunnlag for å ilegge disiplinærtiltak i form av kritikk.

I tråd med flertallets vurdering finner utvalget etter dette at det ikke grunnlag for å reagere med disiplinærtiltak overfor sorenskriver B.

Tilsynsutvalget for dommere fatter etter dette, i samsvar med flertallets syn, slikt

vedtak:

1. Klagen avvises i den utstrekning den gjelder forhold som utvalget ikke har myndighet til å vurdere.
2. Det foreligger forøvrig ikke grunnlag for anvendelse av disiplinærtiltak overfor sorenskriver B.